

М-р Елена Стојанова ЗлатеваФакултет за правни науки, Меѓународен Славјански Универзитет
Република Северна Македонија

ВИДОВИ НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И ОБЕДИНЕТОТО КРАЛСТВО

АПСТРАКТ: Трговското друштво како правно лице кое нуди можност да се вложуваат пари, ствари, права и имот со цел да се оствари добивка постои во сите законодавства. Од држава до држава постојат разлики во формите на трговските друштва. Во овој труд ги разгледуваме видовите на трговски друштва во Република Северна Македонија и Обединетото Кралство.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: Трговско друштво, корпорација, видови друштва, Република Северна Македонија, Обединетото Кралство

TYPES OF COMPANIES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA AND THE UNITED KINGDOM

ABSTRACT: The company as a legal entity that offers the opportunity to invest money, things, rights and property in order to make a profit, it exists in all legislations. From country to country there are differences in the forms of companies. In this paper we consider the types of commercial companies in the Republic of North Macedonia and the United Kingdom.

KEY WORDS: Company, corporation, types of companies, Republic of North Macedonia, United Kingdom

ВОВЕД

Потребата од концентрација на капиталот ги здружи трговците во трговски друштва. Тие се појавуваат во сите гранки и области на стопанството и се главни носители на развојот на стопанството во сите земји.¹ Трговското друштво е правно лице во коешто едно или повеќе лица вложуваат пари, ствари или права во имот што го користат за заедничко работење и заеднички ја делат и добивката и загубата од работењето. Трговското друштво самостојно трајно врши дејност, заради остварување добивка.²

Поимот „трговско друштво“ и поимите „корпорација“ (corporation) или „компанија“ (company); се од ист род. Тие се разликуваат само по тоа што под овие поими се опфатени различни инкорпорирани форми. Во ЗТД се опфатени сите форми на друштва, како капиталските така и персоналните друштва. Работната група која го подготви работниот текст на Предлог-Законот за трговските друштва сметаше дека најсоодветно поимот „трговско друштво“ може да се преведе на англиски јазик со зборот „company“. Според тоа, зборот „компанија“ е синоним за македонскиот генерички поим „трговско друштво“, но не и за сите форми на

1 Николовски, А., Плавшиќ, С., (2005). Трговско право. Бошели-Скопје. Скопје. стр. 13

2 Јанкуловска, Л., Бриндевска, С., (2022). Трговско право за III година. Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија. стр. 20, достапно на: <https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/pdf/%D0%A2%D0%A0%D0%93%D0%9E%D0%92%D0%A1%D0%9A%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E%D0%20%2022.09.2022%D0%20%D0%20web.pdf> [посетено на: 12.08.2024 г.]

трговски друштва.³ Нашиот правен систем го прифаќа поимот трговско друштво, бидејќи современо на едно место со еден закон ги регулира сите правни форми на трговски друштва, како што го прават и други земји (Франција, Белгија, Словенија, Хрватска, Бугарија, Унгарија, Чешка, Швајцарија и други) спротивно на постоење на посебни закони за секоја форма на трговските друштва (Австрија, Германија) или постоење на посебни закони за друштва на капитал и персонални друштва (Велика Британија).⁴

Во англосаксонските говорни подрачја, по правило, за капиталските друштва со својство на правно лице како синоним на поимот „трговско друштво“ се употребуваат поимите компанија(company) или корпорација(corporation). Таков е примерот, со Законот за компаниите на Велика Британија од 1985 (Companies Act 1985), така и со новиот Закон за компаниите од 2006 година (The Companies Act 2006) во коишто пред се се уредуваат само формите на друштвата(companies) кои имаат својство на правно лице. Затоа, поимите „трговско друштво“, „компанија“(company) или „корпорација“(corporation), како генерички поими, кои ги опфаќаат сите инкорпорирани форми на трговци, во основа, имаат слично или исто значење.⁵

Во македонското право според Законот за трговските друштва 2004 година⁶ (во понатамошниот текст „ЗТД“) правните лица се поделени на трговец поединец и на трговски друштва. Трговскиот карактер на едно друштво се определува според: 1) неговата форма или 2) според неговиот предмет на работење. Во Законот за трговските друштва е определено дека трговските друштва според формата, без оглед на тоа дали вршат трговска или некоја друга дејност, се следните друштва: Јавно трговско друштво, Командитно друштво, Командитно друштво со акции, Друштво со ограничена одговорност⁷ и Акционерско друштво. Трговските друштва што ги уредува ЗТД се познати во сите модерни права за друштва во Европа, особено во континентална Европа. Така јавното трговско друштво е познато во англиското право како „The partnership“. Со исклучок на англиското право, командитното друштво е познато под ист назив во сите европски земји. За друштвото со ограничена одговорност, во англиското право најблиски до оваа форма на трговско друштво се „Private company limited by shares“ или „Private company limited by guarantee“. Акционерското друштво се среќава во сите земји на Европа, а во англиското право најблиску до оваа форма на трговско друштво е „Public company limited by shares“ или „Public company limited by guarantee“. Во англиското право, командитното друштво со акции како форма на трговско друштво воопшто не е позната.⁸

Англиското право предвидува два главни типа на организација за оние кои сакаат да се здружат со цел да продолжат со бизнис за добивка: партнерства и друштва. Историски гледано, зборот „друштво“ колоквијално се применувал и

3 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр. 15

4 Николовски, А., Плавшиќ, С., (2005). Трговско право. Бошели-Скопје. Скопје. стр. 14

5 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр. 12-13

6 Закон за трговските друштва, Сл. весник на Р.С. Македонија бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18 и 120/18, 290/20 и 215/21

7 Со измените од 2021 година воведена е нова форма Поедноставена форма на друштво со ограничена одговорност кој е подтип на Друштво со ограничена одговорност.

8 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр. 74

за двете, но современиот правник смета дека друштвата и правото на трговски друштва се разликуваат од партнерствата и законите за партнерства. Законот за партнерство, кој сега е во голема мера кодифициран во Законот за партнерство од 1890 година⁹, се заснова на Законот за застапување, при што секој партнер станува застапник на другите, и затоа дава соодветна рамка за здружување на мало тело на лица кои имаат доверба еден во друг. Покомплициран облик на здружување, со големо и флукуирачко членство, бара поелаборирана организација која идеално би требало да му додели корпоративна личност на здружението: односно, треба да признае дека тоа претставува посебно правно лице, кое е предмет на правни должности и има право на законски права одвоени од оние на нејзините членови. Ова модерното друштво може да го обезбеди лесно и евтино со дозволување на вградување според општиот акт на парламентот, а сегашниот таков закон е Законот за друштва (Companies Act) (во понатамошниот текст „CA“) од 2006.^{10 11} Ова може да имплицира дека разликата помеѓу партнерствата и друштвата е во тоа што првото се користи за спроведување на мали бизниси, а вторите големи (или, подобро, дека првото се користи од мал број луѓе за да се продолжи бизнисот и вториот во голем број).¹²

Друштвото, инкорпорирано според CA, е доминантна институција во Обединетото Кралство (во понатамошниот текст „OK“), а уште повеќе со зголеменото повлекување на владата или јавниот сектор од голем број области во кои претходно беше монопол или речиси монополски давател на услуги или, поретко, на стоки. Сепак, улогата на друштвото според CA не е лесно да се опише со точност. Дури и во областа на профитабилната деловна активност, каде што е главна сила, таа нема ексклузивна позиција и се соочува со конкуренција, барем во однос на помалите бизниси, од други правни форми, како што се партнерството или трговецот поединец. Згора на тоа, друштвото не е само средство за остварување профит: таа може, и се повеќе се користи во непрофитниот сектор, т.е. каде што целта на претпријатието е или да не остварува профит или, доколку е така, да не го дистрибуира до членовите на друштвото. И конечно, друштвото според CA не е единствениот тип на друштво; друштвата може да бидат создадени и со акт на парламентот или со кралска повелба, иако тоа се случува прилично ретко.¹³

Од 2015 година, само околу 7.500 фирми во регистарот во OK беа јавни (намалување од 9.200 во 2009 година), додека вкупниот број на регистрирани друштва беше над три милиони.¹⁴ Вкупната големина на регистрирани друштва во OK на крајот на јуни 2024 година е 5.399.912, што претставува зголемување за 49.153 друштва (0,9%) во споредба со крајот на март 2024 година. Имаше 217.815 основани друштва во OK во текот на април до јуни 2024 година. Ова е зголемување за 5.543 (2,6%) во споредба со истиот период во 2023 година.¹⁵ Според последните податоци на Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст „PCM“) во 2022 година биле регистрирани 6 384 новосоздадени претпријатија, што претставува 9.6 % од

9 Partnership Act 1890, достапно на: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/53-54/39/contents>

10 Companies Act 2006, достапно на: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>

11 Davies, P., Worthington, S., (2016). Gower's Principles of Modern Company Law. Tenth Edition. Thomson Reuters. UK. p.221

12 Ibid. p.222

13 Ibid. p.218

14 Ibid. p.231-233

15 <https://www.gov.uk/government/statistics/incorporated-companies-in-the-uk-april-to-june-2024/incorporated-companies-in-the-uk-april-to-june-2024> [посетено: 08.08.2024 г.]

вкупно активните пазарноориентирани претпријатија. Во однос на 2021 година, забележано е зголемување на бројот на новосоздадените претпријатија за 7.1 %, и тоа најмногу во секторите информации и комуникации, снабдување со електрична енергија и гас, транспорт и складирање, како и објекти за сместување и исхрана. Најголемиот дел од новосоздадените претпријатија (67.6 %) припаѓаат на услужните дејности, во чии рамки најмногу се од секторот трговија на големо и мало; поправка на моторни возила и мотоцикли (1 704), објекти за сместување и сервисни дејности со храна (710) и стручни, научни и технички дејности (659). Секторите преработувачка индустрија и градежништво учествуваат со по 10.5 % во вкупниот број на новосоздадени претпријатија.¹⁶

1.ВИДОВИ ТРГОВСКИ ДРУШТВА

1.1. Видови трговски друштва во Република Северна Македонија

1.1.1. Јавно трговско друштво

Се смета дека ова друштво има корени уште во античкото друштво на римското право, но развитокот на ова друштво е поврзан со развитокот на трговијата во редниот век. Низ својот развиток, јавното трговско друштво постепено ги стекнуваше карактеристиките што ги има и денес.¹⁷

Законот за трговските друштва како и, речиси, сите современи закони за трговските друштва, содржи лапидарна, но многу јасна и точна дефиниција на јавното трговско друштво: Јавно трговско друштво е здружување на две или повеќе правни или физички лица кои на доверителите за обврските на друштвото им одговараат лично и неограничено со сиот свој имот. Кон оваа дефиницијата Законот додава дополнителна состојка: којашто гласи: Јавното трговско друштво се основа со договор за друштвото склучен меѓу содружниците.¹⁸

1.1.2. Командитно друштво

Командитното друштво, по својата суштина, е посебен вид јавно трговско друштво во кое се сретнуваат елементите, односно зачетоците на друштвата на капиталот, а притоа не се оддалечени од персоналните друштва.¹⁹ Законот за трговски друштва го дефинира, на, речиси задоволителен начин, и командитното друштво: Командитно друштво е трговско друштво во коешто се здружуваат две или повеќе физички и правни лица од кои најмалку еден содружник одговара за обврските на друштвото лично со сиот свој имот, односно неограничено и солидарно ако се најмалку два содружника(комплементар), а најмалку еден содружник одговара за обврските на друштвото само до износот на запишаниот влог во друштвото(командитор).²⁰

1.1.3. Друштво со ограничена одговорност

Во ставот 1 на членот 166 од ЗТД,²¹ како воведен член во проблематиката

16 <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSooopstanie.aspx?id=83&rbr=14722> [посетено:08.08.2024 г.]

17 Николовски, А., Плавшиќ, С., (2005). Трговско право. Бошели-Скопје. Скопје. стр.25

18 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр.234-235

19 Николовски, А., Плавшиќ, С., (2005). Трговско право. Бошели-Скопје. Скопје. стр.34

20 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр.262

21 Член 166 од Закон за трговските друштва

за друштвото со ограничена одговорност, се определува поимот на оваа посебна форма на трговско друштво. ЗТД го означува друштвото со ограничена одговорност како „трговско друштво во коешто едно или повеќе физички и правни лица учествуваат со по еден влог во однапред договорена основна главнина на друштвото“. Во ставот 2 од истиот член е определено дека „влоговите на содружните можат да бидат со различна големина“. На оваа, несомнено, симплифицирана дефиниција треба да се придодаде и решението содржано во ставот 3 на членот 166 од Законот во коешто, е содржан есенцијалниот дефиниторен белег на оваа форма на друштво, врзан за типот на одговорноста на содружниците за обврските на друштвото. Попрецизно, во третиот дел од членот 166, ЗТД децидно го експонира ставот дека „содружниците не одговараат за обврските на друштвото“.²² Друштвото со ограничена одговорност можат да го основаат две или повеќе физички или правни лица, меѓутоа ова друштво може да биде основано и од едно лице кое се означува како единствен содружник.²³

1.1.4. Акционерско друштво

Една од најважните форми на трговски друштва е акционерското друштво. Акционерското друштво спаѓа во друштвата на капиталот, кај кои е важен само вложениот капитал, а не се важни лицата што тој капитал го вложиле.²⁴ Акционерско друштво е трговско друштво во кое акционерите учествуваат со влогови во основната главнина, која е поделена на акции и не одговараат за обврските на акционерското друштво (АД). Основните елементи на поимот акционерското друштво, се следните: акционерското друштво, како правно лице, има определена основна главнина која е изразена во пари и е поделена на еднакви делови (акции). Секое лице - акционер учествува со по една или повеќе акции, па со уплатата на тие акции се создава основната главнина. Обврските на акционерското друштво се обезбедени со сиот имот на друштвото. Должноста на учесниците во создавањето на друштвото се сведува на тоа да го уплатат преземиот дел. Акционерите не одговараат за обврските на друштвото спрема трети лица. За нив одговара само друштвото, и тоа со целиот свој имот. Со оглед на тоа што акционерското друштво е одвоен правен ентитет од акционерите, тоа има сопствен имот, создава профит, може да се задолжува, може да тужи и да биде тужено и друго.²⁵

1.1.5. Командитното друштво со акции

Командитното друштво со акции е трговско друштво чија основна главнина е поделена на акции и опфаќа: 1) еден или повеќе комплементарии кои одговараат неограничено и солидарно за обврските на друштвото со сиот свој имот и 2) командитори кои имаат својство на акционери и не одговараат за обврските на друштвото.²⁶

22 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр. 276

23 Николовски, А., Плавшиќ, С., (2005). Трговско право. Бошели-Скопје. Скопје. стр. 47
Ibid. стр. 74

24 Ibid. стр. 74

25 Јанкуловска, Л., Бриндевска, С., (2022). Трговско право за III година. Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија. стр. 20, достапно на: <https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/pdf/%D0%A2%D0%A0%D0%93%D0%9E%D0%92%D0%A1%D0%9A%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E%D0%2022.09.2022%20-%20web.pdf> [посетено на: 12.08.2024 г.]

26 Недков, М., Беличанец, Т., (2008). Право на друштвата-книга втора. Проект на деловното опкружување

По дефиниција командитното друштво со акции е мешана, бастардна форма на трговско друштво кое поседува истовремено елементи типични за командитното друштво (две категории на содружници: комплементари и командитори) и за акционерско друштво (основна главнина што е поделена на акции). Командитното друштво со акции е преодна форма од персоналните друштва (командитното друштво) кон капиталските друштва (акционерското друштво).²⁷

1.2. Видови трговски друштва во Обединетото Кралство

1.2.1. Ограничени и неограничени друштва

Друштвото е „друштво со ограничена одговорност“ доколку одговорноста на нејзините членови е ограничена со нејзиниот статут. Може да биде ограничено со акции или ограничено со гаранција. Доколку нивната одговорност е ограничена на износот, доколку го има, неплатен на акциите што ги поседуваат, друштвото е „ограничено со акции“. Доколку нивната одговорност е ограничена на износот што членовите се обврзуваат да придонесат во средствата на друштвото во случај на негово раскинување, друштвото²⁸ е „ограничено со гаранција“. Доколку не постои ограничување на одговорноста на нејзините членови, друштвото е „неограничено друштво“. Одговорноста на членовите може да биде или ограничена со акции или ограничена со гаранција. Бидејќи ограничената одговорност е предност за која често се вели дека ги поттикнува одлуките на претприемачите да се вклучат, забележително е дека СА, исто така, обезбедува категорија на приватно друштво каде одговорноста на членовите е неограничена. Таквото неограничено друштво може да има акционерски капитал (со цел да обезбеди обртни средства и да ги измери правата на секој член во друштвото), но тој капитал повеќе не делува како ограничување на одговорноста.²⁹

1.2.2. Приватни и јавни друштва

„Приватно друштво“ е секое друштво кое не е јавно друштво. „Јавно друштво“ е друштво ограничено со акции или ограничено со гаранција и кое има акционерски капитал во чие уверение за основање (certificate of incorporation) се наведува дека е јавно друштво, и во однос на кое барањата од овој закон, или поранешните закони за друштва, како до регистрација или пререгистрација како јавно друштво се усогласени на или по соодветниот датум.³⁰

Поделбата што вообичаено се среќава во законите за друштва на многу држави е дека помеѓу јавните и приватните друштва, првите се оние на кои им е дозволено да ги нудат своите хартии од вредност (без разлика дали се акции или пазарни должнички хартии од вредност) на јавноста, а вторите се оние кои не им се така дозволени. Разликата е вградена во СА, а суфиксите, кои се задолжителен дел од името на друштвата, ги разликуваат приватните („ограничени“ или „ЛТД“) од јавните („јавно друштво со ограничена одговорност“ или „ПЛС“) друштва. Наместо тоа, дали друштвото е јавно или приватно се зема поопшто како показател за

на УСАИД. Скопје. стр. 224

27 Недков, М., Беличанец, Т., Градишки-Лазаревска, Е., (2009). Право на друштвата. Правен факултет „Јустинијан Први“. Скопје. стр. 500

28 S3 Companies Act 2006

29 Davies, P., Worthington, S., (2016). Gower's Principles of Modern Company Law. Tenth Edition. Thomson Reuters. UK. p. 236

30 S4 Companies Act 2006

социјалното и економското значење на друштвото, така што јавното друштво е построго регулирано од приватното друштво во одреден број на начини кои директно не се однесуваат на понудата на акции на јавноста. Сепак, за разлика од многу континентални европски земји, не постои посебна легислатива за јавните и приватните друштва. Пристапот на единствениот закон се чини дека е остварлив бидејќи, иако британските јавни друштва се повисоко регулирани од приватните друштва, британското законодавство отсекогаш имало помалку амбициозни регулаторни цели за јавните друштва од континентални земји. Изборот помеѓу јавно и приватно друштво е за самите основачи или, по основањето, за акционерите. Стандардно правило е дека друштвото е приватно, освен ако страните не наведат поинаку, а огромен дел од друштвата на регистрираните друштва се приватни.³¹

Има мала разлика помеѓу процесот на формирање на јавно и приватно друштво во ОК. Повеќето друштва од ОК го започнуваат своето постоење како приватни друштва, а некои такви друштва подоцна се претвораат во јавни.³² Приватното друштво обично се смета дека е погодно за мали и средни претпријатија, кои не бараат пристап до јавно финансирање. Меѓутоа, приватното друштво со ограничена одговорност може да се користи за други цели, особено за холдинг друштва и подружници.³³

1.2.3. Друштва ограничени со гаранција и имаат акционерски капитал

Друштвото не може да се формира или да стане друштво ограничено со гаранција со акционерски капитал. Секоја одредба во статутот на друштво ограничено со гаранција дека има намера да го подели друштвото на акции или интереси е одредба за акционерски капитал. Ова се применува без разлика дали номиналната вредност или бројот на акциите или удели е или не е наведен во одредбата.³⁴

1.2.4. Друштва од интерес на заедницата

Во согласност со Дел 2 од Законот за друштва, друштво ограничено со акции или друштво ограничено со гаранција и кое нема акционерски капитал може да се формира или да стане друштво од интерес на заедницата, и друштво ограничено со гаранција и со акционерски капитал може да стане друштво од интерес на заедницата.³⁵

1.2.5. „Statutory“ друштва основани со специјален акт од парламентот и „chartered“ друштва основани врз основа на кралска повелба

Покрај различните типови на друштва регистрирани според СА, постојат алтернативни форми на основање кои се достапни за водење бизнис, вклучително и големи бизниси, имено со посебен акт на парламентот или преку повелба доделена од круната, или според Кралскиот прерогатив или според овластувањата доделени на круната со статут за доделување повелби за основање. Во 2015 година, постоеја 43 друштва формирани според посебни акти и 850 инкорпорирани со Кралската повелба. Во минатото, законското основање со приватни акти на јавните

31 Davies, P., Worthington, S., (2016). Gower's Principles of Modern Company Law. Tenth Edition. Thomson Reuters. UK, p.231-233

32 Andenas, M., Wooldridge, F., (2009). European comparative company law. Cambridge university press, p.53

33 Ibid, p.109

34 S5 Companies Act 2006

35 Ibid, S6

комунални претпријатија, како што се претпријатијата за железница, гас, вода и електрична енергија, беше релативно вообичаено бидејќи на претпријатијата им беа потребни овластувања и монополски права за кои беше потребен посебен законски грант. Според тоа, во текот на деветнаесеттиот век, беа донесени јавни општи акти кои обезбедуваа стандардни клаузули за кои може да се смета дека се вградени во приватните акти, освен ако не се изрично исклучени. Како резултат на повоените мерки за национализација, повеќето од овие законски друштва беа преземени од јавни одбори или корпорации формирани со јавни акти (но многу, ако не и повеќето, од нив сега се „приватизирани“ и станаа регистрирани друштва). Но, некои друштва со закон остануваат, а други може да се формираат. Статутот според кој тие се формирани не мора да ги инкорпорира, но денес тоа секогаш се прави. Што се однесува до друштвата овластени од Круната, таквата повелба вообичаено дава корпоративна личност, но, бидејќи се сметаше за сомнителна политика за круната да додели целосна повелба за основање на обичен трговски концерн, таа беше овластена со Законот за друштва од 1834 година и Законот за овластени друштва од 1837 година да ги додели со патент писма сите или која било од привилегиите на основање без всушност да се даде повелба. Денес, обичен трговски концерн не би размислувал да се обиде да добие Кралска повелба, бидејќи вградувањето според актите за друштва би било многу побрзо и поевтино. Затоа, во пракса, овој метод на инкорпорирање се користи само од организации формирани за добротворни, или квази добротворни, објекти, како што се образовни и уметнички друштва, училишта и колеџи, кои сакаат поголем престиж што се смета дека повелбата дава. Сепак, постои важен проблем со регулаторната политика што произлегува од фактот дека статутарните и „патентните“ друштва не се создаваат со регистрација според СА. Освен ако не е наведена изречна одредба за спротивното, одредбите од СА нема да важат за таквите друштва. Ова може да им даде на таквите „нерегистрирани“ друштва нелојална конкурентска предност во однос на друштвата формирани со регистрација според СА, и може да значи дека оние што работат со такви друштва се несоодветно заштитени. Овој проблем беше адресиран, но само делумно решен, со член 1043 од СА од 2006 година³⁶, кој применува дел, но не сите, одредби од Законот за нерегистрирани друштва, кои се „тела кои се инкорпорирани во и имаат главно место на дејност во ОК“, освен ако тие не се инкорпорирани од или под општ јавен акт на Парламентот. Покрај тоа, нерегистрираните друштва што спаѓаат во делот мора да се формирани со цел да се води бизнис за добивка. Со други зборови, проблемите со нелојалната конкуренција и несоодветната заштита не се сметаа дека се јавуваат во однос на непрофитните друштва, кои, како што видовме, го сочинуваат главниот тип на друштво создадена од Круната.³⁷

36 Ibid.(S 1043(1)): 1) Овој дел се однесува на корпоративни тела кои се основани и имаат главно место на деловна активност во Обединетото Кралство, освен-

(а) тела инкорпорирани или регистрирани според јавен општ акт на Парламентот;

(б) тела кои не се формирани со цел да се води бизнис што има за цел стекнување добивка од страна на телото или неговите поединечни членови;

(в) телата во моментот се изземени од овој дел по налог на државниот секретар;

(г) инвестициски друштва со отворен тип

(е) заштитени друштва за келии регистрирани според Дел 4 од Регулацијата за трансформација на ризик од 2017 година.

37 Davies,P,Worthington,S.,(2016).Gower's Principles of Modern Company Law.Tenth Edition.Thomson Reuters.UK.p.238-240

ЗАКЛУЧОК

Во овој труд ги анализираме сличностите и разликите во делот на видовите на трговски друштва кои постојат во законодавствата на двете држави Република Северна Македонија и Обединетото Кралство. РСМ е евроконтинентална држава, додека ОК е англосаксонска, но сепак и во двете држави постои закон кој ги уредува друштвата. Од формите на трговски друштва кои се предвидени во ЗТД командитно друштво и командитно друштво со акции не постојат во ОК.

Во ОК друштвата покрај со СА може да бидат создадени со акт на парламентот или со кралска повелба што во РСМ го нема како опција според ЗТД. Во ОК според СА трговските друштва може да се основаат како: ограничени и неограничени друштва; приватни и јавни друштва; друштва ограничени со гаранција; друштва од интерес на заедницата. Па пример за да се основа акционерско друштво тоа треба да биде јавно друштво кое може да биде ограничено со акции или со гаранција. Јавните трговски друштва што се уредени како форма на трговско друштво според ЗТД, во СА не постојат, тие не се трговско друштво туку се уредени како партнерство според Законот за партнерство.

Трговските друштва во разни форми одсекогаш постоеле и ќе постојат и во иднина во истите или и во некои нови форми се со цел да послужат на физичките и правни лица кои сакаат да основаат некоја форма на трговско друштво според своите потреби.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Andenas,M.,Wooldridge,F.,(2009).European comparative company law. Cambridge university press
2. Davies,P.,Worthington,S.,(2016).Gower's Principles of Modern Company Law.Tenth Edition. Thomson Reuters.UK
3. Закон за трговските друштва, Сл. весник на Р.С.Македонија бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18 и 120/18 ,290/20 и 215/21
4. година.Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија
5. Companies Act 2006
6. Недков,М.,Беличанец,Т.,(2008).Право на друштвата-книга втора.Проект на деловното опкружување на УСАИД.Скопје
7. Николовски,А.,Плавшиќ,С.,(2005).Трговско право.Бошели-Скопје. Скопје
8. Недков,М.,Беличанец,Т.,Градишки-Лазаревска,Е.,(2009).Право на друштвата.Правен факултет „Јустинијан Први“.Скопје
9. Partnership Act 1890
10. <https://www.gov.uk/government/statistics/incorporated-companies-in-the-uk-april-to-june-2024/incorporated-companies-in-the-uk-april-to-june-2024>
11. <https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstenie.aspx?id=83&rbr=14722>